

memoria ethnologica

Acest număr este dedicat memoriei

prof. univ. dr. Petru Ursache

memoria ethnologica
nr. 48 - 49 (An XIII) * iulie - decembrie * 2013

Colegiul de redacție:

Redacția:

Ștefan MARIȘ - redactor șef
Corina Isabella CSISZÁR
Delia SUIOGAN - secretar de redacție
Petru DUNCA
Pamfil BILȚIU
Carmen DĂRĂBUȘ

Traducerea textelor:

Ligia TOMOIAGĂ

Corectură:

Corina Isabella CSISZÁR
Maria Mirela PODUȚ

Machetare:

Marius MARIAN

Foto:

Felician SĂTEANU

Prelucrare foto:

Marius MARIAN

Prof. Univ. Dr. Sanda GOLOPENȚIA - ERETESCU
Brown University - U. S. A.

Prof. Univ. Dr. Marianne MESNIL
Université Libre de Bruxelles - Belgia

Prof. Univ. Dr. Filippo M. ZERILLI
Univ. degli Studi di Cagliari - Italia

Prof. Univ. Dr. Hervé-Pierre LAMBERT
Centre de Recherches Littérature et Poétique Comparée,
Paris X Nanterre - Franța

Prof. Univ. Dr. Hans GEHL
Inst. de Istorie și Etnocultură al șvabilor dunăreni
Tübingen - Germania

Prof. Univ. Dr. Petru URSACHE
Univ. " Al. I. Cuza " - Iași

Prof. Univ. Dr. Ion GHINOIU
Inst. de Etnografie și Folclor " C-tin Brăiloiu " al
Academiei Române - București

Prof. Univ. Dr. Ion CUCEU
Univ. " Babeș - Bolyai " - Cluj Napoca

Prof. Univ. Dr. Otilia HEDEȘAN
Univ. de Vest - Timișoara

Prof. Univ. Dr. Antoaneta OLTEANU
Univ. București

Prof. Univ. Dr. Ignazio BUTTITTA
Univ. degli Studi di Palermo - Italia

Editori:

CONSILIUL JUDEȚEAN MARAMUREȘ
CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA ȘI PROMOVAREA
CULTURII TRADIȚIONALE MARAMUREȘ

Redacția și administrația:

CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA ȘI PROMOVAREA
CULTURII TRADIȚIONALE MARAMUREȘ

str. Culturii 7A, c.p. 24, of.p. 9 430316 BAIJA MARE
tel. 004.0262.211.560, fax 004.0262.215.359
web: www.cultura-traditionala.ro
e-mail: ccpmm@rdslink.ro

Responsabilitatea studiilor publicate aparține autorilor

Revista este acreditată C.N.C.S.I.S. (cod 614) clasificată C (2011)

ISSN 1582-8573

Cuprins

ȘTEFAN MARIȘ: Cuvânt către cititor.....	4
ARTICOLE ȘI STUDII.....	5
ROLAND BOER: Printre clanuri și gospodării: despre maleabilitatea gospodăriilor organizate pe bază de rudenie în antichitatea Orientului Apropiat.....	6
SANDRO PIERMATTEI: Departe de modernitate, departe de munte: povestea deruralizării în Munții Sibillini (Italia) între istorie și etnografie.....	22
ÅSA APELKVIST: Expresii idiomatice suedeze cu modificări și traducerea lor în română...	40
ADINA HULUBAȘ: Obiceiurile de naștere și orașul. Reacții magice în fața amenințărilor nevăzute.....	56
IVANA JANJIĆ, MIRCEA TABAN, VIRGINIA POPOVIĆ: Complexul mulinologic de la Feneș. Județul Caraș Severin.....	72
PAMFIL BILȚIU: Desfăcutul de făcătură în Maramureș – o vrajă complexă axată pe magia în lanț	88
BOGDAN CODRE: Zona Codrului – străveche oază de identitate și spiritualitate românească.....	96
DUSTIN BYRD: Nici om nici fiară: dezumanizarea violența directă și sistemică.....	104
CHRISTINA PETTERSON: Gospodăria familială ca locus privilegiat pentru schimbul social.....	120
ȘTEFAN MARIȘ: Claude Lévi-Strauss și reconstrucția antropologiei.....	138
LIVIA ARDELEAN: Colonizarea populației germane în secolul al XVIII - lea în Maramureș.....	144
COLECȚII DE FOLCLOR.....	157
FLORIN AVRAM: Colinde din Dumbrăvița.....	158
CORINA ISABELLA CSISZÁR: Obiceiuri și eresuri din Dumbrăvița.....	168
DUMITRU ȘOVAGO: Obiceiuri din Rus.....	174
MARIA MIRELA PODUȚ: Secvențe de ritual nupțial din Șurdești (Fisculaș).....	182
CORINA ISABELLA CSISZÁR: Tradiții nupțiale pe Fisculaș.....	198
MARIA MIRELA PODUȚ: Prelucărarea cânepei în Șurdești (Țara Chioarului).....	208
APARIȚII EDITORIALE.....	217
LOREDANA-MARIA ILIN-GROZOIU: Ion Pașol, Dați-ne tradițiile înapoi.....	218

DUSTIN BYRD¹, U.S.A.

Cuvinte cheie: dezumanizare, violență directă, violență sistemică, stres post-traumatic (PTSD), propaganda nazistă, recunoaștere, gândire identitară, frică, alienare

Nici om, nici fiară: dezumanizarea în violența directă și sistemică

Rezumat

Secolul XX a fost martorul unora dintre cele mai violente catastrofe ale istoriei umanității. Dezvoltarea tehnologiei armelor, a comunicațiilor, și militarizarea aerului, mării și pământului, au dus cu toate la o nouă capacitate a omenirii de a ucide în proporții masive. Totuși, unul dintre cele mai importante procese care s-a dezvoltat și care a permis omenirii să omoare pe o scară atât de largă are foarte puțin de-a face cu tehnologia, ci mai degrabă cu psihicul uman și cu manipularea acestuia prin folosirea cu abilitate a propagandei. Evoluția omenirii l-a lăsat pe om cu o frică înăscută de entitățile non-umane care pot reprezenta amenințări existențiale pentru bunăstarea sa. Militarii moderni, după ce și-au însușit asemenea convingeri de la autorii de antologii și de la psihologi, au încorporat propaganda “dezumanizantă” în cadrul pregătirii militare, astfel permițându-le soldaților să facă un by-pass din busola lor morală și etică, care i-ar opri de la a ucide. Argumentez în acest studiu că procesul de dezumanizare a “celuilalt” a permis umanității să ignore lipsa lor de înclinație naturală către violența directă asupra altora, astfel făcând războaiele mai eficiente, mortale și distructive. Dezumanizarea, susțin eu, nu este numai procesul de degradare a ființei umane către o entitate non-umană, ci și cel de atribuire a creaturilor “oarecum vii” cu attribute negative, ceea ce le face amenințătoare. În plus, pornind de la K. Marx și H. Marcuse, explorez procesul prin care dezumanizarea este ori rezultatul or pretextul care permite violența sistemică caracteristică lumii și vieții “societății prospere” capitaliste - o violență normativă ascunsă, care este acceptată de societate. Ambele forme de violență, directă și sistemică, sunt posibile doar când dezumanizarea este stabilită, acceptată și instalată.

¹ Conferențiar în științe umaniste Colegiul Olivet, MI, USA, dbyrd@olivetcollege.edu

Key words: Dehumanization, Direct Violence, Systemic Violence, Post-Traumatic Stress Disorder (PTSD), Nazi Propaganda, Recognition, Identity Thinking, Fear, Alienation

Neither Man nor Beast: Dehumanization in Direct and Systemic Violence

Summary

The 20th century has seen some of the worst violent catastrophes known to human history. The advancement of weapons technology, communications, and militarization of the air, sea, and land, have all led to the ability of mankind to kill on a massive scale. However, one of the most important processes that has been developed which has allowed mankind to murder on such a grand scale has little to do with technology, but with man's psyche and its manipulation through the skilled use of propaganda. Mankind's evolution has left him with an innate fear of non-human entities that pose existential threats to its well being. Modern militaries, having appropriating such knowledge from anthropologists and psychologists, have incorporated "dehumanizing" propaganda in their training, thus allowing soldiers to by-pass parts of their moral and ethical compass that would otherwise stop them from killing. I argue that the process of dehumanization of the "other" has allowed humankind to ignore their natural disinclination towards direct violence towards the others, thus making wars more efficient, deadly, and destructive. Dehumanization, I contend, is not only the process of demoting a human being to a non-human entity, but also assigning that "life-like" creature with negative attributes, which transforms them into a threat. Furthermore, drawing on K. Marx and H. Marcuse, I explore the process by which dehumanization is either the result of/or pretext to, a certain systemic violence that underscores the lifeworld in the "affluent society" of capitalism – a low-level normative violence that is accepted within society. Both forms of violence, direct and systemic, are only possible when dehumanization is established, accepted, and deployed.